

Teuleria de can Tona

Calldetenes

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Entorn rural de Calldetenes. Teuleria de Can Tona s/n (08506 Teuleria de Can Tona)
Emplaçament	Des de la N-141-d,la km3,5,agafar el camí de terra a l'esquerra, i seguir uns 600 m. passat can Tona

Coordenades:

Latitud:	41.93212
Longitud:	2.297
UTM Est (X):	441717
UTM Nord (Y):	4642479

Classificació

Número de fitxa	08037 - 50
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Popular
Segle	XIX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	La casa ha estat adaptada recentment com a taller d'escultura però s'han respectat els seus trets tradicionals.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. cad.: 002A00002
Fitxes associades:	
<u>Can Tona</u>	
Autoria de la fitxa	Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa:	dl., 27/11/2006 - 01:00

Descripció

Vivenda, coberts i paller situats al costat del que devia ser una antiga indústria de teuleria, dependent del veí mas de Can Tona, al qual es troba lligat històric i territorialment. Actualment, només es pot procedir a la descripció de la casa, ocupada segurament pels masovers que se'n cuidaven de la teuleria, i dels coberts palls, construïts, de forma excepcional en maó. La casa és un edifici de planta rectangular, producte de la suma de tres cossos, aixecats en moments diferents. Cal pensar que inicialment es tractava d'una vivenda formada per un cos de planta quadrangular, de petites dimensions, de planta baixa i primer pis, coberta a dues aigües amb el carener paral·lel a la façana. La orientació d'aquesta vivenda es fa a migdia, i s'obria amb un portal allindat reforçat amb maons disposats a sardinell, segurament modificat posteriorment. Al primer pis s'obrien dues finestres quadrangulars. A ponent d'aquesta vivenda s'adossava un cobert quadrangular de planta baixa i coberta inclinada. Aquest nucli originari de la casa és perfectament apreciable, ja que es tracta d'una construcció aixecada en mur de mamposteria irregular d'escassa qualitat constructiva. A partir d'aquest cos originari es va procedir a una ampliació. Els cossos i estances ampliades es detecten perfectament ja que es van realitzar en maó, i contrasta perfectament amb el nucli més antic. Aquesta ampliació va consistir en l'aixecament d'un primer pis sobre el cobert de ponent. La teulada d'aquest nou tram es va unificar amb la teulada ja existent. Aquesta ampliació va fer que aquest sector de la casa es reconvertis tota en vivenda, i va modificar l'orientació de la casa, que des d'aquell moment es va fer en direcció a ponent, obrint el portal principal a l'antic tram de cobert ara convertit en façana principal de la casa. La planta baixa on s'observava la pedra es va arrebossar amb ciment, i es va obrir un portal allindat, sense cap ornamentació. Al primer pis, fet amb maó, es van obrir tres finestres. L'ampliació també va fer que a llevant de l'antiga casa s'afegissin nous espais destinats a coberts. Concretament, es van afegir dos cossos rectangulars, un de planta baixa i primer pis cobert a dues aigües, però més baix, que s'alineava amb la façana de migdia de la casa, i un altre cos de planta baixa i coberta inclinada ocupant el quadrant nord. Aquesta diferència d'alçada, crea a la façana nord de la casa un escaire, que s'ha aprofitat per obrir una finestra. A pocs metres a migdia de la vivenda s'ubiquen els coberts i el paller, que com a originalitat, tenen la característica d'haver estat íntegrament construïts en maó, sens dubte per l'abundància d'aquest element gràcies a la indústria de la teuleria. Destaca entre tots el paller. Es tracta d'una construcció de planta rectangular coberta a dues aigües, amb el carener perpendicular a la façana. Aquest paller faria les funcions de cabanya en altres masos. S'ha aixecat aprofitant un petit desnivell del terreny en sentit de ponent, la qual cosa implica que, en aquesta façana, compta amb un pis semi-soterrat, al qual s'accedeix mitjançant una porta. Segurament l'edifici es troba aixecat aprofitant les restes d'una antiga cabanya, ja que la façana principal, vers on s'orienta l'edifici i cap a on s'obre, és una façana de pedra, feta amb carreus disposats irregularment, a la qual s'afegeix la resta de l'edifici construït en maó. Cal pensar que quan s'aixecà el paller, s'aprofità la façana de l'antiga cabanya. Aquesta façana, orientada a llevant, s'obre amb una gran arcada rebaixada, reforçada amb maó. La façana nord d'aquest cos, s'obre amb dues finestres rectangulars molt estretes, i amb un gran finestral, al sector de ponent, que ja queda a l'alçada d'un primer pis. Es tracta d'un finestral format per una arcada de mig punt reforçada amb un pilar central i feta amb fileres de maó. Un dels buits que la conformen es troba actualment tapiat.

Observacions:

(Continuació descripció) La façana de ponent compta amb una portella al pis semisoterrat, oberta amb una arcada de mig punt, fet amb maons quadrangulars formant un fals regràs. Al primer pis s'obre un gran finestral doble, format per dues arcades de mig punt, reforçades amb fileres de maons, que es recolzen amb un pilar central també de maó. A la façana de migdia s'adossa un altre cos independent, que fa les funcions de cobert. Es tracta d'un cos que s'alça ocupant pràcticament tota la façana, i s'estén en sentit perpendicular. Es cobreix a dues aigües, i s'obre amb un seguit de finestrals rectangulars, rematats a la part superior per un arc de mig punt. Tot el cos és fet íntegrament en maó. Del conjunt de

l'edifici destaca el sector destinat a coberts, ja que sens dubte és el més original de la casa. Destaca especialment per tractar-se de una de les poques construccions rurals del terme de Calldetenes, fetes íntegrament en maó.

Història

Es tracta d'una antiga dependència pertanyent a mas Can Tona, ubicada pocs metres al nord-est d'aquella. Cal pensar que inicialment es tractava d'una petita vivenda que acollia els masovers que es cuidaven de l'explotació de l'antiga teuleria propietat d'aquest mas. La propietat sempre ha anat lligada a Can Tona, per tant, cal tenir en compte que fins a principis del segle XIX fou propietat de la família Tona, i a partir d'aquest moment fou venuda amb el mas a la família Comas de Barcelona. Aquesta família, resident a Barcelona, l'explotà amb masovers. Segons informació oral procedent dels actuals ocupants, hi ha la tradició oral de que al mas hi vivien dues famílies, una que s'ocupava de l'explotació de les terres, i una altra que s'ocupava de l'explotació de la teuleria. Malgrat aquesta explicació, la repartició de l'espai de la vivenda no sembla ser apta més que per una família, que s'encarregaria de l'explotació de la teuleria, i quan aquesta va deixar de funcionar, de l'explotació de les terres. De la teuleria no en queda rastre, tot i que segons informació oral, podia haver estat en un petit turó al peu de l'actual camí, al sud-oest de la casa. Actualment, s'observa un petit turonet, ocupat per una torre d'alta tensió, i molt modificat pel pas del camí. De la teuleria antiga ni els veïns més vells poden donar-ne referències, la qual cosa vol dir que podria haver desaparegut com a teuleria almenys a finals del segle XIX. Malgrat tot, no cal dubtar de la seva existència, ja que de totes les cases de Calldetenes, aquesta és la única que fa una utilització important del maó, especialment als edificis dels coberts i sobretot al paller, la qual cosa indica l'abundància d'aquest recurs en aquesta casa.

Bibliografia

AA.DD. (1995) Calldetenes. Imatges en el temps. Primera part (1911-1960). Ajuntament de Calldetenes.
Calldetenes VILAMALA I SALVANS, J (2002) De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu. Ed. El Mèdol. Calldetenes.

